

అథ శ్రీ తైత్తిరీయారణ్యకే

పంచమప్రశ్నః

* హరిః ఓమ్ ॥ నమో వాచే యా చోద్దితా యా చాసుదితా తస్యై
వాచే నమో నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమః ఋషిభ్యో
మస్త్రకృద్యో మస్త్రపతిభ్యో మామామృషయో మస్త్రకృతో మస్త్రపతయః
పరా దుర్మాహ మృషీ నృస్త్ర కృతో మస్త్రపతీ స్పరాదాం వైశ్వదేవీం వాచ
ముద్యాసగ్ం శివామదస్తాం జుష్టాం దేవేభ్య శ్శర్మమే ద్యౌ శ్శర్మపృథివీ శర్మ
విశ్వ మిదం జగత్ । శర్మ చన్ద్రశ్చ సూర్యశ్చ శర్మ బ్రహ్మ ప్రజాపతి ।
భూతం వదిష్యే భువనం వదిష్యే తేజో వదిష్యే యశో వదిష్యే తపో
వదిష్యే బ్రహ్మ వదిష్యే సత్త్వం వదిష్యే తస్మా అహమిద ముపస్తరణ
ముపస్త్రుణ ఉపస్తరణం మే ప్రజాయే పశూనాం భూయా దుపస్తరణ
మహం ప్రజాయే పశూనాం భూయాసం ప్రాణాపానౌ మృత్యోర్మా
పాతం ప్రాణాపానౌ మామాహసిష్టం మధు మనిష్యే మధు జనిష్యే
మధు వజ్యామి మధు వదిష్యామి మధుమతీం దేవేభ్యో వాచ
ముద్యాసగ్ం శుశ్రూషేణ్యం మనుష్యేభ్యస్తం మా దేవా అవన్తు శోభాయే
పితరోఽనుమదన్తు ॥ ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః ॥

ఓమ్ ॥ దేవా వై సత్రమాసత । ఋద్ధిపరిమితం యశస్కామాః । తే
ఽబ్రువన్ । యన్నః ప్రథమం యశః ఋచ్ఛాత్ । సర్వేషాం నస్తథ్నహాసదితి ।

* అత్ర కేచిత్ శంసో వాతః పవతా మిత్యాది

(పూర్వ ప్రశ్నస్య అన్తిమానువాకం) శాన్తిపాఠం మన్యస్తే ॥

తేషాం కురుక్షేత్రం వేదిరాసీత్ । తస్యై ఖాణ్డవో దక్షిణార్థ అసీత్ ।
 తూర్ష్ణముత్తరార్థః । పరీణజ్ఞఘనార్థః । మరవ ఉత్తరః ॥ ౧ ॥ తేషాం మఖం
 వైష్ణవం యశ ఆర్భత్ । తం స్య కామయత । తేనాపాక్రామత్ । తం దేవా
 అన్వాయ । యశోఽవరురుధమానాః । తస్యాన్వాగతస్య । సవ్యాధను
 రజాయత । దక్షిణాదిషవః । తస్మాదిషుధన్వం పుణ్యజన్మ । యజ్ఞజన్మాహి
 ॥ ౨ ॥ తమేకగ్ం సన్తమ్ । బహవో నాభ్యధృష్టువ । తస్మా దేక మిషు
 ధన్విసమ్ । బహవోఽనిషుధన్వా నాభిధృష్టువన్తి । సోఽస్మయత ।
 ఏకం మా సన్తం బహవో నాభ్యధర్షిషురితి । తస్య సిష్మియాణస్య
 తేజోఽపాక్రామత్ । తద్దేవా ఓషధీషు స్యమృజుః । తే శ్యామాకా అభవ ।
 స్మయాకా వై నామైతే ॥ ౩ ॥ తథ్న్యూయాకానాగ్ స్మయాకత్వమ్ । తస్మా
 ద్దీక్షి తేనాపి గృహ్య సేతవ్యమ్ । తేజసో ధృత్యై । సధనుః ప్రతిష్ఠ
 భ్యాతిష్ఠత్ । తా ఉపదీకా అబ్రువ న్వరం వృణామహే । అథ వ ఇమగ్ం
 రన్ధయామ । యత్ర క్వచ ఖనామ । తదదోభి తృణదామేతి । తస్మా
 దుపదీకా యత్ర క్వచ ఖనన్తి । తదదోభి తృన్తన్తి ॥ ౪ ॥ వారేవృత్తగ్
 హ్యసామ్ । తస్య జ్యా మప్యోదన్ । తస్య ధనుర్విప్రవమాణగ్ం శిర
 ఉదవర్తయత్ । త ద్ద్యావాపృథివీ అను ప్రావర్తత । యత్రావర్తత ।
 తత్రవర్తస్య ప్రవర్త్యత్వమ్ । యద్ధా ౪౦ ఇత్యపతత్ । త ధ్తర్మస్య
 ఘర్మత్వమ్ । మహతో వీర్య మపప్తదితి । త స్యహావీరస్య మహావీరత్వమ్
 ॥ ౫ ॥ యదస్యా స్సమభర । త ధ్నమాజ్ఞ స్సమాత్వమ్ । తగ్ స్తృతం
 దేవతాస్తేధా వ్యగృహ్లాత । అగ్నిః ప్రాత స్సవనమ్ । ఇన్ద్రో మాధ్యన్దినగ్ం
 సవనమ్ । విశ్వేదేవా స్తృతీయ సవనమ్ । తేనాపశిర్ణా యజ్ఞేన

యజమానాః । నాశిషోఽవారున్యత । న సువర్గం లోక మభ్యజయ । తే
 దేవా అశ్వినావబ్రువ ॥ ౬ ॥ భిషజౌ వై స్థః । ఇదం యజ్ఞస్య శిరః
 ప్రతిధత్తమితి । తావబ్రూతాం వరం వృణావహా । గ్రహ ఏవ నావత్రాపి
 గృహ్యతామితి । తాభ్యా మేత మాశ్విన మగృహ్వా । తా వేత ద్యుజ్ఞస్య శిరః
 ప్రత్యధత్తామ్ । యత్రప్రవర్గ్యః । తేన సశీర్షా యజ్ఞేన యజమానాః ।
 అవాశిషోఽరున్యత । అభి సువర్గం లోక మజయ । యత్రప్రవర్గ్యం
 ప్రవృణక్తి । యజ్ఞ స్తోవ తచ్చిరః ప్రతిదధాతి । తేన సశీర్షా యజ్ఞేన
 యజమానాః । అవాశిషో రున్యే । అభి సువర్గం లోకం జయతి । తస్మా దేష
 ఆశ్విన ప్రవయా ఇవ । యత్రప్రవర్గ్యః ॥ ౭ ॥ ఉత్తరో హ్యేతే తృన్దన్తి
 మహావీరత్వ మబ్రువ న్నజయ స్థప్త చ ॥ ౮ ॥

సావిత్రం జుహోతి ప్రసూత్యై । చతు ర్ఘృహితేన జుహోతి ।
 చతుష్పాదః పశవః । పశూనేవావరున్యే । చతస్రో దిశః । దిక్ష్యేవ ప్రతితిష్ఠతి ।
 ఛన్దాగ్ంసి దేవేభ్యోపాక్రామ । నవో భాగాని హవ్యం వజ్యామ్ ఇతి ।
 తేభ్య ఏతచ్చతుర్ఘృహిత మధారయ । పురోనువాక్యాయై యాజ్ఞాయై
 ॥ ౯ ॥ దేవతాయై వషట్కురాయ । యచ్చతుర్ఘృహితం జుహోతి । ఛన్దాగ్
 స్తోవ తత్ప్రీణాతి । తాన్యస్య ప్రితాని దేవేభ్యో హవ్యం వహన్తి ।
 బ్రహ్మవాదినో వదన్తి । హోతవ్యం దీక్షితస్య గృహ ౩ ఇ న హోతవ్యా
 ౩ మితి । హవిర్వై దీక్షితః । య జ్ఞహుయాత్ । హవిష్కృతం యజమాన
 మగ్నో ప్రదధ్యాత్ । య న్న జుహుయాత్ ॥ ౧౦ ॥ యజ్ఞపరు రన్తరియాత్ ।
 యజు రేవ వదేత్ । న హవిష్కృతం యజమాన మగ్నో ప్రదధాతి । న
 యజ్ఞపరురన్త రేతి । గాయత్రీ ఛన్దాగ్ స్వత్యమన్యత । తస్యై

వషట్కారోఽథ్యయ్య శిరోఽచ్చినత్ । తస్యై ద్వేధా రస్యః పరాఽపతత్ ।
 పృథివీమర్మః ప్రావిశత్ । పృథూనర్మః । యః పృథివీం ప్రావిశత్ ॥ ౧౦ ॥ స
 ఖదిరోఽథవత్ । యః పృథూః । సోఽజామ్ । య త్కాది ర్యభి ర్భవతి ।
 ఛన్దసా మేవ రసేన యజ్ఞస్య శిర స్సమ్భరతి । యదౌదుమ్బరీ । ఊర్వా
 ఉదుమ్బరః । ఉర్జైవ యజ్ఞస్య శిర స్సమ్భరతి । య ద్వైణవి । తేజో వై వేణుః
 ॥ ౧౧ ॥ తేజస్యైవ యజ్ఞస్య శిర స్సమ్భరతి । యద్వైకక్కుతీ । భావీవావరున్యే ।
 దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవ ఇత్యభి మాదత్తే ప్రసూత్యై । అశ్వినో
 ర్భాహుభ్యా మిత్యాహ । అశ్వినౌ హి దేవానా మధ్వర్యా ఆస్తామ్ ।
 పూర్వో హస్తాభ్యా మిత్యాహ యత్యై । వజ్ర ఇవ వా ఏషా । యదభ్యిః ।
 అభ్యిరసి నారి రసీత్యాహ శాన్త్యై ॥ ౧౨ ॥ అధ్వరకృ ద్వేవేభ్య ఇత్యాహ ।
 యజ్ఞోవా అధ్వరః । యజ్ఞకృద్వేవేభ్య ఇతి వా వై తదాహ । ఉత్తిష్ఠ
 బ్రహ్మణస్పత ఇత్యాహ । బ్రహ్మణైవ యజ్ఞస్య శిరోచ్ఛేతి । పైతు
 బ్రహ్మణస్పతి రిత్యాహ । ప్రేత్యైవ యజ్ఞస్య శిరోచ్ఛేతి । ప్ర దేవ్యేతు
 సూన్యతే త్యాహ । యజ్ఞో వై సూన్యతా । అచ్ఛా వీరం నర్యం పజ్క్విరాధస
 మిత్యాహ ॥ ౧౩ ॥ పాజ్క్వి హి యజ్ఞః । దేవా యజ్ఞం నయన్తు న
 ఇత్యాహ । దేవా నేవ యజ్ఞనియః కురుతే । దేవీ ద్యావాపృథివీ అను మే
 మగ్ంసాథా మిత్యాహ । అభ్యా మేవానుమతో యజ్ఞస్య శిర స్సమ్భరతి ।
 ఋద్ధ్యాస మద్య మఖస్య శిర ఇత్యాహ । యజ్ఞో వై మఖః । ఋద్ధ్యాస
 మద్య యజ్ఞస్య శిర ఇతి వా వై తదాహ । మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష
 ఇత్యాహ । నిర్ది శ్యైవైన ధరతి ॥ ౧౪ ॥ త్రిత్ హరతి । త్రయ ఇమే
 లోకాః । ఏభ్య ఏవ లోకేభ్యో యజ్ఞస్య శిర స్సమ్భరతి । తూష్ణిం చతుర్థగ్ం

హరతి । అపరిమితా దేవయజ్ఞస్య శిరస్సమ్భరతి । మృతనాదగ్రే హరతి ।
 తస్మాన్మృతనః కర్తుణ్యతమః । ఇయత్యగ్ర ఆసీరిత్యాహ । అస్యా
 మేవాఛమ్భత్కారం యజ్ఞస్య శిరస్సమ్భరతి । ఊర్జం వా ఏతగ్ం రసం
 పృథివ్యా ఉపదీక్తా ఉద్దిహన్తి ॥ ౧౫ ॥ య ద్వల్మీకమ్ । య ద్వల్మీక ప్రహ
 సంభారో భవతి । ఊర్జ మేవ రసం పృథివ్యా అవరున్ధే । అథో శ్రోత్ర
 మేవ । శ్రోత్రగ్ హ్యేత త్వృథివ్యాః । యద్వల్మీకః । అబధిరో భవతి । య
 ఏవం వేద । ఇన్దో వృత్రాయ వజ్ర ముదయచ్ఛత్ । స యత్ర యత్ర
 ప్రరాక్రమత ॥ ౧౬ ॥ తన్నాద్ధియత । స పూతీక స్తమ్బే పరాక్రమత ।
 సోఽద్ధియత । సోఽబ్రవీత్ । ఊతిం వై మేధా ఇతి । తదూతీకానా
 మూతీకత్వమ్ । య దూతీకా భవన్తి । యజ్ఞా యైవోతిం దధతి । అగ్నిజా
 అసి ప్రజాపతే రేత ఇత్యాహ । య ఏవ రసః ప్రశూన్యావేశత్ ॥ ౧౭ ॥
 తమేవావరున్ధే । పశ్యే తే సంభారా భవన్తి । పాజ్యో యజ్ఞః । యావాసేవ
 యజ్ఞః । తస్య శిరస్సమ్భరతి । యద్రాగ్మ్యాణాం పశూనాం చర్యణా
 సమ్భరేత్ । గ్రామ్యాన్ప్రశూ ఇచ్ఛచాఽర్చయేత్ । కృష్ణాజినేన సమ్భరతి ।
 ఆరణ్యా నేవ ప్రశూఇచ్ఛచాఽర్చయతి । తస్మాద్భూమావ త్వభూనాం
 ప్రజాయ మానానామ్ ॥ ౧౮ ॥ ఆరణ్యాః పశవః కనీయాగ్ం సః । కుచా
 హ్యతాః । లోమత సమ్భరతి । అతో హ్యస్య మేధ్యమ్ । పరి గృహ్య
 యన్తి । రక్షసా మపహత్యై । బహవో హరన్తి । అపచితి మేవాస్మి న్దధతి ।
 ఉద్ధతే సికతోవోష్ఠి పరిశ్రీతి నిదధతి శాన్త్యై । మదన్తిభి రుపస్సృజతి ॥ ౧౯ ॥
 తేజ ఏవా స్మిన్దధతి । మధు త్వా మధులా కరోత్విత్యాహ । బ్రహ్మజై
 వాస్మి న్తేజో దధతి । యద్రాగ్మ్యాణాం పాత్రాణాం కపాలై స్సగ్ం

సృజేత్ । గ్రామ్యాణి పాత్రాణి శుచాఽర్చయేత్ । అర్చకపాలైస్సగం సృజతి ।
 ఏతాని వా అనుప జీవనీయాని । తాస్యైవ శుచాఽర్చయతి । శర్కరాభి
 సగం సృజతి ధృత్వై । అథో శన్వాయ । అజలౌషై సగం సృజతి । ఏషా
 వా అగ్నేః ప్రియా తనూః । యదజా । ప్రియయై వైనం తనువా సగం
 సృజతి । అథో తేజసా । కృష్ణాజినస్య లోమభి సగం సృజతి । యజ్ఞో వై
 కృష్ణాజినమ్ । యజ్ఞే నైవ యజ్ఞగం సగం సృజతి ॥ ౨౦ ॥ యాజ్ఞాయై న
 జుహూయా దవిశ ద్వేణు శాస్త్రై పజ్జిరాధస మిత్యాహ హరతి దిహన్తి
 పరాక్రమ తావిశ త్ప్రజాయమానానాగం సృజతి శన్వాయాష్టాచ ॥ ౨ ॥

పరిశ్రతి కరోతి । బ్రహ్మవర్చసస్య పరిగృహీత్వై । న కుర్వన్నభి
 ప్రాణ్యాత్ । యత్కుర్వన్నభి ప్రాణ్యాత్ । ప్రాణా ఇచ్ఛచాఽర్చయేత్ ।
 అపహయ ప్రాణితి । ప్రాణానాం గోపీథాయ । న ప్రవర్ణ్యం చాదిత్యం
 చాన్తరేయాత్ । య దన్తరేయాత్ । దుశ్చర్మాస్యాత్ ॥ ౨౧ ॥ తస్మాన్నాన్త
 రాయమ్ । ఆత్మనో గోపీథాయ । వేణునా కరోతి । తేజో వై వేణుః । తేజః
 ప్రవర్ణ్యః । తేజస్సైవ తేజ సమర్థయతి । మఖస్య శిరోసీత్యాహ । యజ్ఞో వై
 మఖః । తస్యైత చ్చిరః । యత్ప్రవర్ణ్యః ॥ ౨౨ ॥ తస్మాదేవ మాహ ।
 యజ్ఞస్య పదే స్థ ఇత్యాహ । యజ్ఞస్య హ్యేతే పదే । అథో ప్రతిష్ఠిత్యై ।
 గాయత్రీణ త్వాచస్థసా కరోమీత్యాహ । ఛన్దోభి రేవైనం కరోతి । త్ర్యుధిం
 కరోతి । త్రయ ఇమేలో కాః । ఏషాం లోకానా మాష్ట్యై । ఛన్దోభిః కరోతి
 ॥ ౨౩ ॥ వీర్యం వై ఛన్దాగ్ంసి । వీర్యేణై వైనం కరోతి । యజుషా బిలం కరోతి
 వ్యావృత్త్యై । ఇయన్తం కరోతి । ప్రజాపతినాయజ్ఞముఖేన సంమితమ్ ।
 ఇయన్తం కరోతి । యజ్ఞపరుషా సంమితమ్ । ఇయన్తం కరోతి । ఏతావద్వై

పురుషే వీర్యమ్ । వీర్య సంమితమ్ ॥ ౨౪ ॥ అపరిమితం కరోతి ।
 అపరిమిత స్యావరుద్యై । పరిగ్రీవం కరోతి ధృత్యై । సూర్యస్య హరసా
 క్రాయేత్యాహ । యథా యజు రేవై తత్ । అశ్వశతేన ధూపయతి ।
 ప్రాజాపత్యో వా అశ్వ స్సయోనిత్వాయ । వృష్టో అశ్వస్య నిష్పదసీత్యాహ ।
 అసౌ వా అదిత్యో వృషాఽశ్వః । తస్య ఛన్దాగ్ంసి నిష్పత్ ॥ ౨౫ ॥
 ఛన్దోభి రేవైనం ధూపయతి । అర్చిషే త్వా శోచిషే త్వేత్యాహ । తేజ
 ఏవాస్మి న్దధాతి । వారుణోఽభీధ్యః । మైత్రియోఽపైతి శాస్త్యై । సిద్ధ్యై త్వే
 త్యాహ । యథా యజు రేవైతత్ । దేవస్త్వా సవితోద్వప్ త్విత్యాహ ।
 సవితృప్రసూత ఏవైనం బ్రహ్మణా దేవతాభి రుద్వపతి । అపద్యమానః
 పృథివ్యామాశా దిశ ఆప్తణేత్యాహ ॥ ౨౬ ॥ తస్మాదగ్నిస్సర్వాదిశోఽను
 విభాతి । ఉత్తిష్ఠ బ్రహ్మస్సోర్ధ్వ స్తిష్ఠ ధ్రువస్త్వ మిత్యాహ ప్రతిష్ఠిత్యై । ఈశ్వరో
 వా ఏషోఽన్యో భవితోః । యః ప్రవర్గ్య మన్వీక్షతే । సూర్యస్య త్వా
 చక్షుషాఽన్వీక్ష ఇత్యాహ । చక్షుషో గోపీథాయ । ఋజవే త్వా సాధవే త్వా
 సుక్షిత్యై త్వా భూత్యై త్వేత్యాహ । ఇయం వా ఋజుః । అన్తరిక్షగ్ం సాధు ।
 అసౌ సుక్షితిః ॥ ౨౭ ॥ దిశో భూతిః । ఇమానేవాస్మై లోకాన్కల్పయతి ।
 అథో ప్రతిష్ఠిత్యై । ఇద మహ మము మాముష్యాయణం విశా పశుభి
 ర్భ్రహ్మవర్చసేన పర్యాహా మిత్యాహ । విశే వైనం పశుభి ర్భ్రహ్మ వర్చసేన
 పర్యాహతి । విశేతి రాజన్యస్య బ్రూయాత్ । విశే వైనం పర్యాహతి ।
 పశుభిరితి వైశ్యస్య । పశుభి రేవైనం పర్యాహతి । అసుర్యం పాత్ర
 మనాచ్ఛృణ్ణమ్ ॥ ౨౮ ॥ ఆచ్ఛృణత్తి । దేవత్రాకః । అజక్షీరేణాచ్ఛృణత్తి ।
 పరమం వా ఏత త్పయః । యదజ క్షీరమ్ । పరమేణై వైనం పయసాఽఽ

ఛ్యు॑ణత్తి । య॑జుషా॑ వ్యాపృ॑త్యై । ఛన్దో॑భి రా॑ఛ్యుణత్తి । ఛన్దో॑భి ర్వా ఏ॒ష
క్రి॑యతే । ఛన్దో॑భి రే॒వ ఛన్దాగ్ స్యా॑ఛ్యుణత్తి । ఛృ॒న్తి వాచ॑ మి॒త్యాహ॑ । వాచ॑
మే॒వాప॑రున్ధే । ఛృ॒న్యూర్ణ మి॒త్యాహ॑ । ఊర్ణ॑ మే॒వాప॑రున్ధే । ఛృ॒న్తి హ॒వి
రి॒త్యాహ॑ । హ॒విరే॒వాకః॑ । దే॒వపు॑రశ్చ॒ర స॒మ్యాసం॑ త్వే॒త్యాహ॑ । యథా॑యజు
రే॒వైతత్ ॥ ౨౯ ॥ స్యా॑ద్య త్ప్ర॒వర్గ్య శ్చన్దో॑భిః కరో॑తి వీ॒ర్యసం॑మితం
ఛన్దాగ్ సి ని॒ష్పుత్ప్ర॑ణే॒త్యాహ॑ సుక్షి॑తి రసా॑ఛ్యుణ్ణం ఛన్దాగ్ స్యా॑ఛ్యుణ
త్త్యష్టా చ ॥ ౩ ॥

బ్ర॒హ్మన్ప॑చరిష్యామో హో॑త ర్థ్య మభి॑ష్టుహి॒త్యాహ॑ । ఏ॒ష వా
ఏ॒తర్హి॑ బృ॒హస్ప॑తిః । యద్రు॑హ్మ । తస్మా॑ ఏ॒వ ప్రతి॑ప్రో॒చ్య ప్రచ॑రతి ।
ఆ॒త్మనో॑ఽనా॒ర్యై । యమా॑య త్వా మ॒భాయ॑ త్వే॒త్యాహ॑ । ఏ॒తా వా ఏ॒తస్య॑
దే॒వతాః॑ । తాభి॑ రే॒వైనగ్ం॑ స॒మర్థ॑యతి । మదన్తీ॑భిః ప్రో॒క్షతి॑ । తేజ॑ ఏ॒వాస్మి
న్దధా॑తి ॥ ౩౦ ॥ అ॒భిపూ॑ర్వం ప్రో॒క్షతి॑ । అ॒భిపూ॑ర్వ మే॒వాస్మి॑ నే॒హో
దధా॑తి । తిః ప్రో॒క్షతి॑ । త్ర్యా॒వృద్ధి॑ య॒జ్ఞః । అథో॑ మే॒ధ్యత్వా॑య । హో॑తాఽ
న్వాహ॑ । రక్ష॑సా మ॒పహ॑త్యై । అన॑వానమ్ । ప్రా॒ణానాగ్ం॑ స॒న్తత్యై॑ । త్రి॒ష్టుభ॑
స్స॒తీ ర్గాయ॑త్రీ రి॒వాన్వాహ॑ ॥ ౩౧ ॥ గాయ॑త్రో హి ప్రా॒ణః । ప్రా॒ణ
మే॒వ యజ॑మానే దధా॑తి । స॒న్తత॑ మన్వాహ॑ । ప్రా॒ణానా॑ మ॒న్నాద్య॑స్య
స॒న్తత్యై॑ । అథో॑ రక్ష॑సా మ॒పహ॑త్యై । యత్ప॑రిమితా అను॒బ్రూయాత్ ।
ప॑రిమిత మవ॑రున్ధీత । అప॑రిమితా అన్వాహ॑ । అప॑రిమితస్యావ॑రున్ధ్యై ।
శి॒రో వా ఏ॒త ద్య॑జ్ఞస్య ॥ ౩౨ ॥ య త్ప్ర॒వర్గ్యః । ఊర్ణ్య॑జ్ఞాః । య న్మౌ॒ళ్లో
పే॒దో భ॑వతి । ఊర్ణై॒వ య॒జ్ఞస్య॑ శి॒ర స॒మర్థ॑యతి । ప్రా॒ణాహు॑తి
ర్జుహో॑తి । ప్రా॒ణా నే॒వ యజ॑మానే దధా॑తి । సప్త॑ జుహో॑తి । సప్త॑

వైశిష్ణవోః ప్రాణాః । ప్రాణా నేవాస్మి నదాతి । దేవస్వా సవితా
 మధ్వాఽన క్షిత్వాహ ॥ ౩౩ ॥ తేజస్సై వైస మసక్తి । పృథివీం తపస
 స్తాయస్వేతి హిరణ్య ముపాస్యతి । అస్యా అసతిదాహాయ । శిరో వా
 ఏత ద్యుజ్జస్య । యత్రవర్ణః । అగ్ని స్సర్వా దేవతాః । ప్రథవా నాదీ
 వ్యోపాస్యతి । దేవతా స్వేవ యజ్జస్య శిరః ప్రతి దధాతి । అప్రతిశీర్ణాగ్రం
 భవతి । ఏత దృఢహిర్వ్యేషః ॥ ౩౪ ॥ అద్ధిరసి శోచి రసీత్యాహ । తేజ ఏవాస్మి
 న్బ్రహ్మవర్చసం దధాతి । సగ్ం సీదస్వ మహాగ్ం అసీత్యాహ ।
 మహా హ్యేషః । బ్రహ్మవాదినో వదన్తి । ఏతే వావత ఋత్విజః । యే
 దర్శపూర్ణమాసయోః । అథ కథా హోతా యజమానా యాశిషో
 నాశాస్త ఇతి । పురస్తాదాశీః ఖలువా అన్యో యజ్ఞః । ఉపరిష్ఠాదాశీ రన్యః
 ॥ ౩౫ ॥ అనాధృష్యా పురస్తాదితి యదేతాని యజ్ఞాగ్న్యాహ । శీర్షత ఏవ
 యజ్జస్య యజమాన ఆశిషోఽవరున్ధే । ఆయుః పురస్తాదాహ । ప్రజాం
 దక్షిణతః । ప్రాణం పశ్చాత్ । శోత్ర ముత్తరతః । విధృతి ముపరిష్ఠాత్ ।
 ప్రాణా నేవాస్మై సమీచో దధాతి । ఈశ్వరో వా ఏష దిశోఽను
 న్మదితోః । యం దిశోఽను వ్యాస్తాపయన్తి ॥ ౩౬ ॥ మనోరశ్వాఽసి
 భూరిపుత్రీ తీమా మభిమృశతి । ఇయం వై మనో రశ్వా భూరిపుత్రా ।
 అస్యా మేవ ప్రతితిష్ఠ త్యనున్మాదాయ । సూపసదా మే భూయా మా మా
 హిగ్ంసీ రిత్యా హాహిగ్ంసాయై । చితస్య పరిచిత ఇత్యాహ । అపచితి
 మేవాస్మి నదాతి । శిరోవా ఏతద్యుజ్జస్య । యత్రవర్ణః । అసౌ ఖలు వా
 ఆదిత్యః ప్రవర్ణః । తస్య మరుతో రశ్మయః ॥ ౩౭ ॥ స్వాహా మరుద్భిః
 పరిశ్రయస్వేత్యాహ । అము మేవాదిత్యగ్ం రశ్మిభిః పర్యూహతి । తస్మా

దసా వాదిత్యోఽముష్మి న్లోకే రశ్మిభిః పర్యాధః । తస్మా ద్రాజా విశా
 పర్యాధః । తస్మా ద్గామణీ స్సజాతైః పర్యాధః । అగ్నే స్సప్త్యయతః ।
 వికఙ్కతం ఖా అర్చత్ । య ద్వైకఙ్కతాః పరిధయో భవన్తి । ఖా ఏవా
 వరున్తే । ద్వాదశ భవన్తి ॥ ౩౮ ॥ తా ద్వాదశమాసా స్సంవత్సరః । సంవత్సర
 మేవావరున్తే । అస్తి త్రయోదశో మాస ఇత్యాహుః । యత్రయోదశః పరిధి
 ర్భవతి । తేనైవ త్రయోదశం మాస మవరున్తే । అన్తరిక్షస్యాన్తర్నిరసీత్యాహ
 వ్యావృత్త్యై । దివం తపస స్తాయస్వే త్యుపరిష్టా ద్ధిరణ్య మధి నిదధాతి ।
 అముష్ట్యా అసతి దాహాయ । అథో అభ్యామేవైన ముభయతః
 పరిగృహ్లాతి । అర్హాన్భిభర్షి సాయకాని ధన్వేత్యాహ ॥ ౩౯ ॥ స్తోత్రవైన
 మేతత్ । గాయత్రమసి త్రైష్టుభమసి జాగతమసీతి ధవిత్రాణ్యాదత్తే ।
 ఛన్దోభి రేవైనాన్యాదత్తే । మధు మధ్వతి ధూనోతి । ప్రాణో వై మధు ।
 ప్రాణమేవ యజమానీ దధాతి । త్రిః పరియన్తి । త్రివృద్ధిప్రాణః । త్రిః
 పరియన్తి । త్ర్యవృద్ధి యజ్ఞః ॥ ౪౦ ॥ తా అథో రక్షసా మపహత్యై । త్రిః
 పునః పరియన్తి । షట్ షట్ సంపద్యన్తే । షడ్వాఙ్ముతవః । ఙ్ముతుష్వేవ
 ప్రతితిష్ఠన్తి । యో వై ఘృత్యప్రియాం తనువ మాక్రామతి । దుశ్చర్మావై
 స భవతి । ఏష హ వా అస్యప్రియాం తనువ మాక్రామతి । యత్రీః పరిత్య
 చతుర్థం పశ్యతి । ఏతాగ్ం హ వా అస్యోగ్రదేవో రాజని రాచక్రామ
 ॥ ౪౧ ॥ తతో వై సదుశ్చ ర్మాభవత్ । తస్మాత్త్రీః పరిత్య న చతుర్థం
 పరియాత్ । అత్యరో గోపీథాయ । ప్రాణా వై ధవిత్రాణి । అవ్యతిషజ్గం
 ధూన్వన్తి । ప్రాణానా మవ్యతిషజ్గాయ క్షష్ట్యై । వినిషద్య ధూన్వన్తి । దిక్ష్యేవ
 ప్రతితిష్ఠన్తి । ఊర్జ్వం ధూన్వన్తి । సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యై । సర్వతో

ఘాన్వన్తి । తస్మాద్దయగ్ం సర్వతః పవతి ॥ ౪౨ ॥ దధాతివాన్వాహ
యజ్ఞస్యాహ్వాష ఉపరిష్వాదాశీర్వాన్యో వ్యాస్తాపయన్తి రశ్మయో భవన్తి
ధన్వత్యాహ యజ్ఞశ్చక్రామ సమష్ట్య ద్వేచ ॥ ౪౩ ॥

అగ్నిష్ట్యా వసుభిః పురస్తాద్రోచయతు గాయత్రీణ ఛన్తసీత్యాహ ।
అగ్ని రేవైనం వసుభిః పురస్తా ద్రోచయతి గాయత్రీణ ఛన్తసా । సమా
రుచితో రోచయేత్యాహ । ఆశిష మేవై తా మాశాస్తే । ఇన్ద్ర స్త్వా రుద్రై
ర్హిణతో రోచయతు త్రైష్టుభేన ఛన్తసీ త్యాహ । ఇన్ద్ర ఏవైనగ్ం రుద్రై
ర్హిణతో రోచయతి త్రైష్టుభేన ఛన్తసా । సమారుచితో రోచయేత్యాహ ।
ఆశిష మేవై తామాశాస్తే । వరుణస్త్వాఽఽదిత్యైః పశ్చాద్రోచయతు
జాగతేన ఛన్తసీ త్యాహ । వరుణ ఏవైన మాదిత్యైః పశ్చా ద్రోచయతి
జాగతేన ఛన్తసా ॥ ౪౩ ॥ తా సమారుచితో రోచయేత్యాహ । ఆశిష
మేవైతామాశాస్తే । ద్యుతానస్త్వా మారుతో మరుద్భి రుత్తరతో రోచయ
త్వానుష్టుభేన ఛన్తసీ త్యాహ । ద్యుతాన ఏవైనం మారుతో మరుద్భి
రుత్తరతో రోచయత్వానుష్టుభేన ఛన్తసా । సమారుచితో రోచయేత్యాహ ।
ఆశిష మేవైతామాశాస్తే । బృహస్పతిస్త్వా విశ్వే రేవై రుపరిష్వా ద్రోచయతు
పాట్క్వీన ఛన్తసీత్యాహ । బృహస్పతిరేవైనం విశ్వే రేవై రుపరిష్వా ద్రోచయతి
పాట్క్వీన ఛన్తసా । సమారుచితో రోచయేత్యాహ । ఆశిష మేవై తామాశాస్తే
॥ ౪౪ ॥ రోచితస్త్వం దేవఘర్మ దేవేష్వసీత్యాహ । రోచితో హ్యాష దేవేషు ।
రోచిషీయాహం మనుష్యే ష్విత్యాహ । రోచత ఏవైష మనుష్యేషు ।
సమ్రాడ్ధర్మ రుచిత స్త్వం దేవే ష్వాయుష్మాగ్ స్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చ
స్యసీత్యాహ । రుచితో హ్యాష దేవే ష్వాయుష్మాగ్ స్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ ।

రుచితోఽహం మనుష్యేష్వాయుష్మాగ్ సేజస్వి బ్రహ్మవర్చసీ భూయాన
మిత్యాహ । రుచిత ఏవైష మనుష్యేష్వాయుష్మాగ్ సేజస్వి బ్రహ్మవర్చసీ
భవతి । రుగస్తి రుచం మయి ఛేహి మయి రుగిత్యాహ । అశిష మేవై
తామాశాస్తి । తం య దేతైర్యజుర్భి రరోచయిత్వా । రుచితో ఘర్మ ఇతి
ప్రబ్రూయాత్ । అరోచుకోఽధ్వర్యుస్సాత్ । అరోచుకో యజమానః ।
అథ యదేన మేతై ర్యజుర్భి రోచయిత్వా । రుచితో ఘర్మ ఇతి ప్రాహ ।
రోచుకోఽధ్వర్యుర్భవతి । రోచుకో యజమానః ॥ ౪౫ ॥

ప్రశ్నాద్రోచయతి జాగతేన ఛన్తసా సమారుచితో రోచయేత్యా
హాశిష మేవై తామాశాస్తి శాస్తిఽష్టా చ ॥ ౪౫ ॥

శిరో వా ఏత ద్యజ్ఞస్య । యత్రవర్ణః । గ్రీవా ఉపసదః । పురస్తాదుప
సదాం ప్రవర్ణం ప్రవృణక్తి । గ్రీవాస్వేవ యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిదధాతి । తిః
ప్రవృణక్తి । త్రయ ఇమే లోకాః । ఏభ్య ఏవ లోకిభ్యో యజ్ఞస్య శిరోఽ
వరుణే । షడ్ థ సమ్పద్యంతే । షడ్వాఙ్ముతవః ॥ ౪౬ ॥ ఋతుభ్య ఏవ
యజ్ఞస్య శిరోఽవరుణే । ద్వాదశ కృత్వః ప్రవృణక్తి । ద్వాదశ మాసా
స్సంవత్సరః । సంవత్సరా దేవ యజ్ఞస్య శిరోఽవరుణే । చతుర్విగ్ంశతి
స్సమ్పద్యంతే । చతుర్విగ్ంశతి రర్థమాసాః । అర్థమాసేభ్య ఏవ యజ్ఞస్య
శిరోఽవరుణే । అథో ఖలు । సకృదేవ ప్రవృజ్యః । ఏకగ్ం హి శిరః ॥ ౪౭ ॥
అగ్నిష్టోమే ప్రవృణక్తి । ఏతావా వై యజ్ఞః । యావానగ్నిష్టోమః ।
యావానేవ యజ్ఞః । తస్య శిరః ప్రతిదధాతి । నోక్త్యే ప్రవృజ్ఞాత్ । ప్రజా వై
ప్రశవ ఉక్తాని । యదుక్త్యే ప్రవృజ్ఞాత్ । ప్రజాం ప్రశూనస్య నిర్దహాత్ ।
విశ్వజితి సర్వపుష్టే ప్రవృణక్తి ॥ ౪౮ ॥ పృష్ఠాని వా అచ్యుతం చ్యావయన్తి ।

పుష్పే రేవాస్మా అద్యుతం చ్యావయిత్వాఽవరున్ధే । అపశ్యం గోపా
 మిత్యాహ । ప్రాణో వై గోపాః । ప్రాణమేవ ప్రజాను వియాతయతి ।
 అపశ్యం గోపామిత్యాహ । అసౌ వా ఆదిత్యో గోపాః । స హిమాః ప్రజా
 గోప్తాయతి । తమేవ ప్రజానాం గోప్తారం కురుతే । అనిపద్యమాన
 మిత్యాహ ॥ ౪౯ ॥ స హ్యేష నిపద్యతే । ఆ చ పరాచ పథిభి శ్చరన్త
 మిత్యాహ । అచ హ్యేష పరాచ పథిభి శ్చరతి । స సద్ధీచీ సువిషూచీ
 ర్వసాన ఇత్యాహ । సద్ధీచీశ్చ హ్యేష విషూచీశ్చ వసానః ప్రజా అభి
 విపశ్యతి । అవరీవర్తి భువనేష్వన్త రిత్యాహ । అహ్యేష వరీవర్తి భువనే
 ష్వన్తః । అత ప్రావీర్యధు మాధ్వీభ్యాం మధు మాధూచీభ్యా మిత్యాహ ।
 వాసన్తికా పేవాస్మా ఋతూ కల్పయతి । సమగ్ని రగ్నినా గతేత్యాహ ॥
 ౫౦ ॥ త గైష్మా పేవాస్మా ఋతూ కల్పయతి । సమగ్ని రగ్నినా గతే
 త్యాహ । అగ్ని ర్ద్యే వైషోఽగ్నినా సంగచ్ఛతే । స్వాహా సమగ్ని స్తపసా
 గతేత్యాహ । పూర్వమేవోదితమ్ । ఉత్తరేణాభి గృణాతి । ధర్తా దివో విభాసి
 రజసః పృథివ్యా ఇత్యాహ । వార్షికా పేవాస్మా ఋతూ కల్పయతి ।
 హృదే త్వా మససే త్వేత్యాహ । శారదా పేవాస్మా ఋతూ కల్పయతి
 ॥ ౫౧ ॥ దివి దేవేషు హోత్రా యచ్ఛేత్యాహ । హోత్రాభి రేవేమా న్లోకా
 న్స్సందధాతి । విశ్వాసాం భువాం పత ఇత్యాహ । హృమన్తికా పేవాస్మా
 ఋతూ కల్పయతి । దేవభూస్త్వం దేవఘర్మ దేవా న్వాహిత్యాహ । శైశిరా
 పేవాస్మా ఋతూ కల్పయతి । తప్రోజాం వాచ మస్మై నియచ్ఛ దేవా యువ
 మిత్యాహ । యా వై మేధ్యావాక్ । సా తప్రోజాః । తా మేవావరున్ధే
 ॥ ౫౨ ॥ గర్భో దేవానా మిత్యాహ । గర్భో హ్యేష దేవానామ్ । పితా మతీనా

ప్రాణాః ప్రతిదధాతి భవన్తి వాచయతి చత్వారి చ ॥ ౬ ॥

దేవస్య త్వాసవితుః ప్రసవ ఇతి రశనా మాదత్తే ప్రసూత్యై । అశ్వినో
 రాహుభ్యా మిత్యాహ । అశ్వినౌ హి దేవానా మధ్వర్యా ఆస్తామ్ । పూష్ణో
 హస్తాభ్యా మిత్యాహ యత్యై । అదదేఽదిత్యై రాస్తాఽసీత్యాహ
 యజుష్యత్యై । ఇద ఏహ్యాదిత ఏహి సరస్వత్యేహిత్యాహ । ఏతాని వా
 అస్యై దేవనామాని । దేవనామై రేవైనా మాహ్వాయతి । అస్థా వేహ్యస్తా
 వేహ్యస్తా వేహి త్యాహ । ఏతాని వా అస్యై మనుష్యనామాని ॥ ౧౮ ॥
 మనుష్యనామై రేవైనా మాహ్వాయతి । షదౌ సమ్బుధ్యన్తే । షడ్వా ఋతవః ।
 ఋతుభి రేవైనా మాహ్వాయతి । అదిత్యా ఉష్ణిష మసీత్యాహ । యథా
 యజురేవైతత్ । వాయురస్యైడ ఇత్యాహ । వాయుదేవత్యోవై వభుః । పూషా
 త్వోపావసృజ త్విత్యాహ । పౌష్ణా వై దేవతయా పశవః ॥ ౧౯ ॥ ఆస్వయై
 వైనం దేవతయోపావసృజతి । అశ్వభ్యాం ప్రదాపయేత్యాహ । అశ్వినౌ వై
 దేవానాం భిషజౌ । తాభ్యా మేవాస్మై భేషజం కరోతి । యస్తే స్తన శృశయ
 ఇత్యాహ । స్తాత్యై వైనామ్ । ఉస్ర ఘర్మగ్ం శిగ్ంషోస్ర ఘర్మం పాహి
 ఘర్మాయ శిగ్ంషే త్యాహ । యథా బ్రూయా దముష్మైదేహీతి । తాదృగేవ
 తత్ । బృహస్పతి స్తోపసీద త్విత్యాహ ॥ ౨౦ ॥ ఆబ్రహ్మ వై దేవానాం
 బృహస్పతిః । బ్రహ్మణై వైనా ముప సీదతి । దానవ స్స పేరవ ఇత్యాహ ।
 మేధ్యానేవైనా న్కరోతి । విష్వగ్వృతో లోహితేనే త్యాహ వ్యావృత్యై ।
 అశ్వభ్యాం పిన్వస్త్వ సరస్వత్యై పిన్వస్త్వ పూష్ణే పిన్వస్త్వ బృహస్పతయే
 పిన్వస్త్వై త్యాహ । ఏతాభ్యో హ్యేషా దేవతాభ్యః పిన్వతే । ఇన్ద్రాయ
 పిన్వస్త్వైన్ద్రాయ పిన్వస్త్వైత్యాహ । ఇన్ద్రమేవ భాగ ధేయేన సమర్థయతి ।

ద్విరిన్ద్రాయేత్యాహ ॥ ౬౦ ॥ తస్మాద్దీనో దేవతానాం భూయిష్ట
భాక్తమః । గాయత్రోసి త్రైష్టభోసి జాగత మసీతి శభోప యమానాదత్తి ।
ఛన్దోభిరేవైనా నాదత్తి । సహారో భాగేనోపమేహిత్యాహ । ఊర్ధ్వమైసం
భాగ మకః । అశ్వినౌ వా ఏత దృజ్జస్త్వ శిరః ప్రతి దధతా వబ్రూతామ్ ।
ఆవాభ్యామేవ పూర్వాభ్యాం వషట్క్రియాతా ఇతి । ఇన్ద్రాశ్వినౌ మధున
స్సారఘ స్యేత్యాహ । అశ్వీభ్యా మేవ పూర్వాభ్యాం వషట్కరోతి । అథో
అశ్వినౌ వేవ భాగ ధేయేన సమర్థయతి ॥ ౬౧ ॥ ఘర్మం పాత వసవో
యజతావడిత్యాహ । వసూ నేవ భాగ ధేయేన సమర్థయతి । య
ద్వషట్క్రుర్యాత్ । యాతయామాఽస్య వషట్కార స్స్యాత్ । యన్న వష
ట్క్రుర్యాత్ । రక్షాగ్ంసి యజ్ఞగ్ం హన్యః । వడిత్యాహ । పరోక్షమేవ
వషట్కరోతి । నాస్య యాతయామా వషట్కారో భవతి । న యజ్ఞగ్ం
రక్షాగ్ంసి ఘ్నున్తి ॥ ౬౨ ॥ స్వాహా త్వా సూర్యస్య రశ్మయే వృష్టి వనయే
జుహోమీత్యాహ । యో వా అస్య పుణ్యోరశ్మిః । స వృష్టి వనిః । తస్మా
ఏవైనం జుహోతి । మధు హవి రసీత్యాహ । స్వదయ త్వేవైనమ్ । సూర్యస్య
తప స్తపేత్యాహ । యథా యజురేవై తత్ । ద్యావాపృథివీభ్యాం త్వా పరిగృహ్లా
మీత్యాహ । ద్యావాపృథివీభ్యా మేవైనం పరిగృహ్లాతి ॥ ౬౩ ॥ అన్తరక్షేణ
త్వోప యచ్ఛామీత్యాహ । అన్తరక్షే ణైవైన ముపయచ్ఛతి । న వా ఏతం
మనుష్యో భర్తుమర్ హతి । దేవానాం త్వా పితృణా మనుమతో భర్తుగ్ం
శకియ మీత్యాహ । దేవై రేవైనం పితృభి రనుమత ఆదత్తి । వివా ఏన మేత
దర్థయన్తి । యత్పశ్యా త్ప్రవృజ్య పురో జుహ్వాతి । తేజోసి తేజోఽను
ప్రేహిత్యాహ । తేజ ఏవాస్మిన్దధాతి । దివిస్త్వ జ్ఞామాహిగ్ంసి రన్తరిక్ష

ఋత్యాహురీగోసగి ఋత్యహురీగోసగి రిత్వాహురీగోసగి సాయే
 ॥ ౬౩ ॥ తా సుతర్యో సుపర్యో యచ్చ దివం యచ్చ దివో మా ప్రాహిత్యాహు
 అహురీగోసగి తాహురీగోసగి ॥ ౬౪ ॥ తా వా ఏత ద్యుజ్ఞస్య ॥ యత్ప్రవర్త్యః ॥ అత్వా
 త్వాహురీగోసగి ॥ తద్భుక్త్య వాత నామాన్యాహు ॥ అత్మన్నేవ యజ్ఞస్య శిరః ప్రతి
 తిథాతి ॥ అననానమ్ ॥ ప్రాణానాగ్ం సంత్యై ॥ పశ్యాహు ॥ ౬౬ ॥
 తా తాహురీగోసగి ॥ యావా నేవ యజ్ఞః ॥ తస్య శిరః ప్రతిదధాతి ॥ అగ్నయే
 త్వాహురీగోసగి స్యాహిత్యాహు ॥ అసౌ వా అదిత్యోఽగ్ని ర్వసుమా ॥
 తస్మా ఏవైసం జహోతి ॥ సోమాయ త్వా రుద్రవతే స్యాహిత్యాహు ॥
 తద్భుక్త్యా వై సోమ రుద్రవా ॥ తస్మా ఏవైసం జహోతి ॥ వరుణాయ
 త్వాహురీగోసగి స్యాహిత్యాహు ॥ ౬౭ ॥ అప్పు వై వరుణ అదిత్యవా ॥
 తస్మా ఏవైసం జహోతి ॥ బృహస్పతయే త్వా విశ్వదేవ్యావతే స్యాహిత్యాహు
 త్యాహు ॥ బ్రహ్మ వై దేవానాం బృహస్పతిః ॥ బ్రహ్మణ ఏవైసం జహోతి ॥
 సురభి తద్భుక్త్యవతే విభుమతే ప్రభుమతే వాజవతే స్యాహిత్యాహు ॥
 సురభ్యరో వై సురభి ర్భుమా విభుమా స్రుభుమా వాజవా ॥ తస్మా
 ఏవైసం జహోతి ॥ యమాయ త్వాఽజ్గేరస్వతే పితృమతే స్యాహిత్యాహు
 త్యాహు ॥ ప్రాణో వై యమోఽజ్గేరస్వా నితృమా ॥ ౬౮ ॥ తస్మా
 ఏవైసం జహోతి ॥ వీతాభ్య ఏవైసం దేవతాభ్యో జహోతి ॥ దత్త
 సురభిర్యన్తే ॥ తకోఽరా విరాట్ ॥ అన్నం విరాట్ ॥ విరా జైవాన్నాద్య
 తుకీర్యన్తే ॥ రోహితాభ్యాం వై దేవా స్సువర్ణం లోక మాయ ॥ త
 ప్రోహితాయో రోహితాత్వమ్ ॥ య ప్రోహితో భవతః ॥ రోహితాభ్యామేవ
 త త్భుక్త్యవతే సువర్ణం లోకమేతి ॥ అహార్యోతిః తేతునా జపతాగ్ం

సుజ్యోతి ర్యోతిషాగ్ స్వాహా రాత్రి ర్యోతిః కేతునా జషతాగ్ సుజ్యోతి
 ర్యోతిషాగ్ స్వాహేత్యాహ । అదిత్య మేవ త ద్ముష్మిన్లో కేఽహ్న పరస్తా
 ద్దాధార । రాత్రియా అవస్తాత్ । తస్మా దసా వాదిత్యోఽముష్మిన్లో కేఽ
 హ్నో రాత్రాభ్యాం ధృతః ॥ ౧౯ ॥

మనుష్యనామాని పశవ స్సీదత్విత్యాహేన్ద్రాయేత్యాహర్థయతి
 ఘృన్తి గృహ్ణ త్యహిగ్ంసాయై పశ్చాహదిత్యవతే స్వాహేత్యాహ
 పితృ మానేతి చత్వారి చ ॥ ౨౦ ॥

విశ్వా ఆశా దక్షిణసదిత్యాహ । విశ్వనేవ దేవాస్త్రిణాతి । అథో
 దురిష్ట్యా ఏవైనం పాతి । విశ్వనేవా నయా డిహేత్యాహ । విశ్వనేవ దేవా
 న్భాగధేయేన సమర్థయతి । స్వాహాకృతస్య ఘర్మస్య మధోః పిబత
 మశ్వినేత్యాహ । అశ్వినా పేవ భాగధేయేన సమర్థయతి । స్వాహాఽ గ్నయే
 యజ్ఞియాయ శం యజుర్భిరిత్యాహ । అభ్యేవైనం ఘోరయతి । అథో హవి
 రేవాకః ॥ ౨౦ ॥ అశ్వినా ఘర్మం పాతగ్ం హర్షివాన మహ ర్షివాభి రూతిభి
 రిత్యాహ । అశ్వినా పేవ భాగధేయేన సమర్థయతి । అనువాం ద్యావా
 పృథివీ మగ్ంసాతా మిత్యా హానుమత్యై । స్వాహేన్ద్రాయ స్వాహేన్ద్రా
 వడిత్యాహ । ఇన్ద్రాయ హి పురో హూయతే । ఆశ్రావ్యాహ ఘర్మస్య
 యజేతి । వషట్కృతే జుహోతి । రక్షసా మపహత్యై । అనుయజతి
 స్వగాకృత్యై । ఘర్మమపాత మశ్వినే త్యాహ ॥ ౨౧ ॥ పూర్వ మేవోదితమ్ ।
 ఉత్తరే నాభి గృణాతి । అను వాం ద్యావాపృథివీ అమగ్ంసాతా మిత్యా
 హానుమత్యై । తంప్రావ్యం యథా వణ్ణమో దిపే నమః పృథివ్యా ఇత్యాహ ।
 యథాయజు రేవేతత్ । దివిధా ఇమం యజ్ఞం యజ్ఞమిమం దివిధా

ఇత్యాహ । సువర్గ మేవైనం లోకం గమయతి । దివం గచ్ఛాన్తరిక్షం గచ్ఛ
 పృథివీం గచ్ఛేత్యాహ । ఏషేవైనం లోకేషు ప్రతిష్ఠాపయతి । పంచ ప్రదిశో
 గచ్ఛేత్యాహ ॥ ౭౨ ॥ దిక్ష్యే వైనం ప్రతిష్ఠాపయతి । దేవా స్థర్మపాస్థు
 పితౄన్థర్మపా స్థచ్ఛేత్యాహ । ఉభయేష్యే వైనం ప్రతిష్ఠాపయతి ।
 యత్ప్రిన్వతే । వర్షకః పర్జన్యో భవతి । తస్మాత్ప్రిన్వ మానః పుణ్యః ।
 య త్రాజీన్వతే । త ద్దేవానామ్ । య ద్దక్షిణా త త్ప్రితృణామ్ ॥ ౭౩ ॥
 తాయ త్ప్రత్యక్ । త స్మన్తుష్యాణామ్ । య దుదజ్ఞః । తద్రుద్రాణామ్ ।
 ప్రాజ్ఞ ముదజ్ఞం పిన్వయతి । దేవత్రాకః । అథో భటు । సర్వా అస్తు దిశః
 పిన్వయతి । సర్వా దిశ స్స మేధన్తే । అన్తఃపరిధి పిన్వయతి ॥ ౭౪ ॥ తేజసోఽ
 స్కన్దాయ । ఇషే పీపిహ్యార్యే పీపిహిత్యాహ । ఇష మేవోర్ధం యజమానే
 దధాతి । యజమానాయ పీపిహిత్యాహ । యజమానాయైవైతామాశిషమా
 శాన్తి । మహ్యం జ్యైష్యాయ పీపిహిత్యాహ । ఆత్మన ఏవై తా మాశిషమా
 శాన్తి । త్విష్యే త్వా ద్యుమ్నాయ త్వేన్ద్రియా య త్వా భూత్యై త్వేత్యాహ ।
 యథాయజు రేవైతత్ । ధర్మాఽసి సుధర్మామేఽన్యస్మే బ్రహ్మణి
 ధారయే త్యాహ ॥ ౭౫ ॥ బ్రహ్మ స్తేవైనం ప్రతిష్ఠాపయతి । నేత్త్వా వాత
 స్క్రున్తయా దిత్తి యద్యభి చరేత్ । అముష్య త్వా ప్రాణే సాదయా
 మ్యమునా సహ నిరర్థం గచ్ఛేతి బ్రూయా ద్యం ద్విష్యాత్ । య మేవ
 ద్వేష్టి । తే నై నగ్ం సహ నిరర్థం గమయతి । పూష్టే శరసే స్వాహేత్యాహ ।
 యా ఏవ దేవతా హుతభాగాః । తాభ్య ఏవైనం జుహోతి । గ్రావభ్య
 స్వాహేత్యాహ । యా ఏవాన్తరక్షి వాచః ॥ ౭౬ ॥ తా తాభ్య ఏవైనం
 జుహోతి । ప్రతిరేభ్య స్వాహేత్యాహ । ప్రాణా వైదేవాః ప్రతిరాః । తేభ్య

ఏవైనం జహోతి । ద్యావా పృథివీభ్యాగ్ స్వాహేత్యాహ । ద్యావా
 పృథివీభ్యా మేవైనం జహోతి । పితృభ్యో ఘర్తపేభ్య స్వాహేత్యాహ ।
 యే వై యజ్ఞానః । తే పితరో ఘర్తపాః । తేభ్య ఏవైనం జహోతి ॥ ౭౭ ॥
 రుద్రాయ రుద్రహోత్రే స్వాహేత్యాహ । రుద్ర మేవ భాగధీయేన
 సమర్థయతి । సర్వత సమనత్తి । సర్వత ఏవ రుద్రం నిరవదయతే । ఉదత్తాం
 నిరస్యతి । ఏషావై రుద్రస్యదిక్ । స్వాయా మేవ దిశి రుద్రం నిరవదయతే ।
 అప ఉపస్పృశతి మేధ్యత్వాయ । నాన్వీక్షేత । యదన్వీక్షేత ॥ ౭౮ ॥
 చక్షురస్య ప్రమాయుకగ్ స్యాత్ । తస్మా న్నాన్వీక్ష్యః । అపీపరో
 మాఽహ్నో రాత్రియైమా పాహ్యేషాతే అగ్నే సమిత్తయా సమిధ్య
 స్వాయుర్మేదా వర్చసామాఞ్జో రిత్యాహ । ఆయురేవాస్మి న్వరో దధాతి ।
 అపీపరో మా రాత్రియా అహ్నో మా పాహ్యేషాతే అగ్నే సమిత్తయా
 సమిధ్య స్వాయుర్మేదా వర్చసా మాఽఽఞ్జో రిత్యాహ । ఆయురేవా
 స్మిన్వరో దధాతి । అగ్ని ర్జ్యోతి ర్జ్యోతి రగ్ని స్వాహా సూర్యో జ్యోతి
 ర్జ్యోతి సూర్య స్వాహే త్యాహ । యథాయజు రేవైతత్ । బ్రహ్మవాదినో
 వదంతి । హోతవ్య మగ్ని హోత్రా(౩)౦ న హోతవ్యా ౩ మితి ॥ ౭౯ ॥
 యద్యజుషో జుహుయాత్ । అయథాపూర్వ మాహుతి జుహుయాత్ । య
 న్న జుహుయాత్ । అగ్నిః పరాభవేత్ । భూస్వాహేత్యేవ హోతవ్యమ్ ।
 యథాపూర్వ మాహుతి జుహోతి । నాగ్నిః పరాభవతి । హుతగ్ం హవి
 ర్మధు హవి రిత్యాహ । స్వదయ త్వేవైనమ్ । ఇన్ద్రతమేఽగ్నా విత్యాహ
 ॥ ౮౦ ॥ ప్రాణో వా ఇన్ద్రతమోఽగ్నిః । ప్రాణ ఏవైన మిన్ద్రతమేఽగ్నౌ
 జుహోతి । పితా నోఽసి మా మా హిగ్ంసీ రిత్యాహ హిగ్ంసాయై ।

అ॒గ్ని॒మే॒తే దే॒వఘ॑ర్మ మ॒ధు మ॒తో వా॑జ॒వతః॑ పి॒తుమ॑త ఇ॒త్యా॑హ । అ॒శిష॑
 మే॒వైతా॑మా॒శాస్తే॑ । స్వ॒ధావి॑నో॒ ఋ॒శీమ॑హి త్వా మా॒మాహి॑గ్ంసీ రి॒త్యా
 హా॒హిగ్ంసా॑యై । తే॒జసా॑ వా ఏ॒తే వ్య॑ధ్యన్తే । యే ప్ర॒వర్ణ్యే॑ణ చ॒రన్తి ।
 ప్రా॒శ్నన్తి॑ । తే॒జ ఏ॒వాత్య॑స్తథతే ॥ ౮౧ ॥ సం॒వత్స॑రం న॒మాగ్ం
 స॒మశ్చి॑యాత్ । న రా॒మాము॑పేయాత్ । న మృ॒న్మయే॑న పి॒బేత్ । నా॒స్య
 రా॒మ ఉ॑చ్ఛిష్టం పి॒బేత్ । తే॒జ ఏ॒వ త ధృ॑గ్ శృ॒తి । దే॒వాసు॑రా స్సం॒యతా
 ఆ॒సః । తే దే॒వా వి॒జయ॑ ము॒పయ॑న్తః । వి॒భ్రాజి॑ సౌ॒ర్యే బ్ర॒హ్మ సం॑స్య
 దధ॑త । యత్కి॒ంచ ది॒వాక్తి॑ర్హమ్ । త దే॒తే నై వ వ్ర॑తేనా గో॒పాయ॑త్ ।
 తస్మా॑దే॒త ద్ర॒వ్వతం॑ చా॒ర్యమ్ । తే॒జసో॑ గో॒పిథా॑య । తస్మా॑దే॒తాని॒యజా॑గ్ంషి
 వి॒భ్రాజి॑ సౌ॒ర్య స్యే॑త్యా॒హుః । స్వా॒హా త్వా సూ॑ర్య॒స్య ర॒శ్మిభ్య॑ ఇతి ప్రా॒త
 స్సగ్ం సా॑దయతి । స్వా॒హా త్వా నక్ష॑త్రే॒భ్య ఇతి॑ సా॒యమ్ । ఏ॒తా వా ఏ॒తస్య
 దే॒వతాః॑ । తా॒భి రే॒వైనగ్ం॑ స॒మర్థ॑యతి ॥ ౮౨ ॥

అ॒క॒ర॒శ్వినే॑త్యా॒హ ప్ర॒దిశో॑గచ్ఛే॒త్యా॒హ పి॒తృణా॑మ॒న్తః ప॒రిధి॑
 పి॒న్వయ॑తి ధా॒రయే॑త్యా॒హ వాచో॑ ఘ॒ర్మపా॑స్తే॒భ్య ఏ॒వైనం॑ జు॒హో త్యన్వీ॑క్షే॒త
 హో॒త॒వ్యా ౩ మి॒త్య గ్నా॑వి॒త్యా॒హ దధ॑తే గో॒పాయ॑త్సప్త చ ॥ ౮౩ ॥

ఘ॒ర్మయా॑ తే ది॒వి శు॑గితి తి॒స్ర ఆ॑హుతి ర్జు॒హోతి॑ । ఛన్దో॒భి రే॒వా
 స్త్యైభ్యో॑ లో॒కేభ్య॑ శృ॒చ మ॑వయజతే । ఇ॒య త్యగ్రే॑ జు॒హోతి॑ । అ॒ధేయ॑
 త్యధే॑యతి । త్రయ॑ ఇ॒మే లో॒కాః । ఏ॒భ్య ఏ॒వ లో॒కేభ్య॑ శృ॒చ మ॑వయజతే ।
 అ॒ను నో॒ఽద్యా॑నుమతి రి॒త్యా హా॑నుమత్యై । ది॒వస్త్వా ప॑రస్పా॒యా
 ఇ॒త్యా॑హ । ది॒వ ఏ॒వేమా॑ న్లో॒కా న్దా॑ధార । బ్ర॒హ్మణ॑స్త్వా ప॑రస్పా॒యా
 ఇ॒త్యా॑హ ॥ ౮౪ ॥ ఏ॒ష్యేవ॑ లో॒కేషు॑ ప్ర॒జా దా॑ధార । ప్రా॒ణస్య॑త్వా

పంచసౌయో ఇత్యహా । ప్రజాస్వేవ ప్రాణాన్తాధార । శిరో వా వీత
 ద్విజ్జస్య । యత్రవర్గః । అసౌ భలు వా అదిత్యః ప్రవర్గః । తం యద్దక్షిణా
 ప్రత్యక్ష ముచ్యతే ముద్వా సయేత్ । జిహ్వాం యజ్జస్య శిరోహరేత్ ।
 ప్రాణ ముద్వాసయతి । పురస్తా దేవ యజ్జస్య శిరః ప్రతిదధాతి ॥ ౮౪ ॥
 తా ప్రాణ ముద్వాసయతి । తస్మా దసా వాదిత్యః పురస్తా దుదేతి ।
 శ్చప్రోపయమా న్నవిత్రాణి ధృష్టి ఇత్య న్వవహరన్తి । సాత్మాన మేవైనగ్ం
 సతనుం కరోతి । సాత్మామపిన్లోకి భవతి । య ఏవం వేద ।
 ఔదుమ్బరాణి భవన్తి । ఊర్వా ఉదుమ్బరః । ఊర్వ మేవావరున్తే । వర్తనా
 వా అన్విత్య ॥ ౮౫ ॥ యజ్జగ్ం రక్షగ్ంసి జిహ్వాగ్ం సన్తి । సామ్నా
 ప్రస్తోతామన్వేతి । సామ వై రక్షోహా । రక్షసా మపహత్యై । త్రి ర్నిధన
 ముపేతి । తయ త్రమే లోకాః । ఏభ్య ఏవ లోకేభ్యో రక్షగ్ స్వపహన్తి ।
 పురుషః పురుషో నిధన ముపేతి । పురుషః పురుషో హి రక్షస్వి ।
 రక్షసామపహత్యై ॥ ౮౬ ॥ య తృధివ్యా ముద్వాసయేత్ । పృథివీగ్ం
 కుచామర్చయేత్ । యదృఘ । అపశ్యుచామర్చయేత్ । యదోషధిషు ।
 ఓషధి క్షుచామర్చయేత్ । యద్వనస్పతిషు । వనస్పతి శ్చుచామ
 ర్చయేత్ । హిరణ్యం నిధాయోద్వాసయతి । అమృతం వై హిరణ్యమ్
 ॥ ౮౭ ॥ తా అమృత ఏవైనం ప్రతిష్ఠాపయతి । వల్గురసి శంయుధాయా
 ఇతి త్రిః పరిషేత్తా నృర్యేతి । త్రివృద్వా అగ్నిః । యావానేవాగ్నిః । తస్య
 కుచగ్ం శమయతి । త్రిః పున్రః పర్యేతి । షడ్ధ సంపద్యన్తే । షడ్వాఋతవః ।
 ఋతుభి రేవాన్య కుచగ్ం శమయతి । చతుస్సక్తి ర్నాభిర్ ఋతస్యేత్యాహ
 ॥ ౮౮ ॥ ఇయం వా ఋతమ్ । తస్మా ఏష ఏవ నాభిః । యత్రవర్గః । తస్మా

దే॒వ మా॑హా । స॒దో వి॒శ్వా॒యురి॑త్యాహా । స॒దో హీ॒యమ్ । అ॒ప ద్వే॒ష్టో
 అ॒పహ్వా॑ర ఇ॒త్యాహా॑ బ్రా॒తృ॒వ్యాప॑నుత్త్యై । ఘ॒ర్తైత॑త్తే॒ఽన్న మే॑తత్పురీ॒ష మి॑తి
 ద॒ధ్నా మ॑ధుమి॒శ్రేణ పూ॑రయతి । ఊ॒ర్వా అ॒న్నాద్యం॑ దధి । ఊ॒ర్వై వైస
 మ॒న్నా ద్వే॒న స॑మర్థయతి ॥ ౮౯ ॥ అ॒నశ॑నాయుకో భవతి । య ఏ॒వం
 పే॒ద । ర॒న్తి ర్నా మా॑సి ది॒వ్యో గ॑న్తర్వ ఇ॒త్యాహా॑ । రూ॒ప మే॒వా స్త్యై త స్మ
 హి॒మాన॑గ్ం ర॒న్తిం బ॒న్దుతాం॑ వ్యాచ॑ష్ఠి । స॒మహ॑మాయుషా సంప్రా॒ణే
 నే॒త్యాహా॑ । అ॒శిష॑ మే॒వైతా॒మాశా॑స్తే । వ్యసా॑ యో॒ఽస్మాన్వే॒ష్ఠి యం చ
 వ॒యం ద్వి॒ష్టు ఇ॒త్యాహా॑ । అ॒భిచా॑ర ఏ॒వాస్త్వైషః॑ । అచి॑క్రద ద్వృ॒ష్టా హరి॑
 రి॒త్యాహా॑ । వృ॒ష్టా హ్యేషః॑ ॥ ౯౦ ॥ వృ॒ష్టా హరిః॑ । మ॒హా స్మితో॑ న దర్
 శ॒త ఇ॒త్యాహా॑ । స్తోత్రే॑ వైస మే॒తత్ । చిద॑సి స॒ముద్ర॑యోని రి॒త్యాహా॑ ।
 స్వామే॒వైనం॑ యోనిం గమయతి । నమ॑స్తే అస్తు మా మా హి॒గ్ంసీ రి॒త్యా
 హాహి॑గ్ంసాయై । వి॒శ్వావ॑సుగ్ం సోమగ॑న్తర్వ మి॒త్యాహా॑ । యదే॒వాస్య
 క్రి॒యమా॑ణస్యాన్త ర్క॒న్తి । త దే॒వాస్త్వై తేనా॑ప్యాయయతి । వి॒శ్వావ॑సుర॒భి
 తన్నో॑ గృ॒ణాత్వి॒త్యాహా॑ ॥ ౯౧ ॥ పూ॒ర్వ మే॒వో ది॒తమ్ । ఉ॒త్తరే॑ ణా॒భి
 గృ॒ణాతి॑ । ధి॒యో హి॒న్వానో॑ ధి॒య ఇ॒న్నో అ॒వ్యాది॒త్యాహా॑ । ఋ॒తూ నే॒వాస్త్వై
 కల్ప॑యతి । ప్రా॒సాం గ॑న్తర్వో అ॒మృతా॑ని వోచ ది॒త్యాహా॑ । ప్రా॒ణా వా
 అ॒మృతాః॑ । ప్రా॒ణా నే॒వాస్త్వై కల్ప॑యతి । ఏ॒త త్వం దే॒వఘ॑ర్మ దే॒వో దే॒వా
 నుపా॑గా ఇ॒త్యాహా॑ । దే॒వో హ్యేష॑ స నే॒వా ను॒పైతి॑ । ఇ॒ద మ॒హం మ॒నుష్యో
 మ॒నుష్యో ని॒త్యాహా॑ ॥ ౯౨ ॥ మ॒నుష్యో హి॑ । ఏ॒ష స॒న్మను॑ష్యో ను॒పైతి॑ ।
 ఈ॒శ్వరో॑ వై ప్ర॒వర్ణ్య॑ ము॒ద్వాస॑యన్ । ప్ర॒జాం ప॒శూన్శ్చోమ॑ పీ॒థ
 మ॒నూద్వా॑స సోమ॑పీ॒థాను॒ మేహి॑ । స॒హ ప్ర॒జయా॑ స॒హ రా॒యసోపి॑షే

జేత్యాహ । ప్రజా మేవ పశూ న్స్థామపీథ మూత్య న్తే । సుమిత్రా న అప
 ఓషధయ స్సన్ద్విత్యాహ । అశిష మేవై తామాశాస్తే । దుర్మితా స్తస్మై
 భూయాసు ర్యోఽసాన్ద్విష్టి యం చ వయం ద్విష్టు ఇత్యాహ । అభిచార
 వీవాస్త్విషః । ప్ర వా ఏషోఽసా ల్లోకాచ్ఛ్యవతే । యః ప్రవర్గ్య
 ముద్వాసయతి । ఉదుత్యం చిత్రమితి సారీభ్యా మృగ్యాం పునరేత్య
 గార్హపత్యే జుహోతి । అయం వై లోకో గార్ హపత్యః । అస్మిన్నేవ
 లోకే ప్రతితిష్ఠతి । అసౌ భు వా ఆదిత్య స్సువర్గో లోకః । యథౌరీ
 భవతః । తేనైవ సువర్గా ల్లోకా న్నైతి ॥౯౩॥

బ్రహ్మణస్త్వా పరస్పాయా ఇత్యాహ దధాత్యన్విత్య రక్షస్వి రక్షసా
 మపహత్యై వై హిరణ్య మాహర్థయతి హ్యేష గృణా త్విత్యాహ మనుష్యా
 నిత్యాహ స్త్వేషోఽష్టా చ ॥౯॥

ప్రజాపతిం వై దేవా శ్శుక్రం పయోఽదుహా । తదేభ్యో న
 వ్యభవత్ । తదగ్ని ర్వ్యకరోత్ । తాని శుక్రియాణి సామాన్య భవ । తేషాం
 యో రసోఽత్యక్షరత్ । తాని శుక్ర యజూగ్ వ్యభవ । శుక్రియాణాం వా
 ఏతాని శుక్రియాణి । సామ పయసం వా ఏతయో రన్యత్ । దేవానా మన్య
 త్పయః । యద్యోః పయః ॥౯౪॥ త థ్నామ్నః పయః । య దజాయై
 పయః । త ద్దేవానాం పయః । తస్మా ద్యత్రై తై ర్యజుర్భి శ్చరన్తి । త త్పయసా
 చరన్తి । ప్రజాపతి మేవ తద్దేవాన్పయసాఽన్నాద్యేన సమర్థయన్తి । ఏష
 హ త్వై సాక్షా త్ప్రవర్గ్యం భక్షయతి । యస్యైవం విదుషః ప్రవర్గ్యః
 ప్రవృజ్యతే । ఉత్తరవేద్యా ముద్వాసయే తేజస్కా మన్య । తేజో వా ఉత్తరవేదిః
 ॥౯౫॥ తేజః ప్రవర్గ్యః । తేజస్సైవ తేజ స్సమర్థయతి । ఉత్తరవేద్యా

ముద్వాసయే దన్న కామస్య । శిరో వా ఏత ద్యజ్ఞస్య । యత్రప్రవర్త్యః । ముఖ
ముత్తర పేదిః । శ్రీరేవ ముఖగ్ం సందధా త్యన్నాద్యాయ । అన్నాద ఏవ
భవతి । యత్ర ఖలు వా ఏత ముద్వాసితం వయాగ్ంసి ప్రర్యాసతే । పరి వై
తాగ్ం సమాం ప్రజా వయాగ్ం స్యాసతే ॥ ౯౬ ॥ తస్మా దుత్తరపేద్యా మేవో
ద్వాసయేత్ । ప్రజానాం గోపీథాయ । పురో వా పశ్చా ద్వోద్వాసయేత్ ।
పురస్తా ద్వా ఏత జ్యోతి రుదేతి । త త్పశ్చాన్నిమోచతి । స్వామేవైనం
యోని మనూద్వా సయతి । అపాం మధ్య ఉద్వాసయేత్ । అపాం వా
ఏత న్యధ్యా జ్యోతిరజాయత । జ్యోతిః ప్రవర్త్యః । స్వవేనం యోనౌ
ప్రతిష్ఠాపయతి ॥ ౯౭ ॥ యం ద్విష్యాత్ । యత్ర స స్యాత్ । తస్యాం
దిశ్యుద్వాసయేత్ । ఏష వా అగ్ని ర్వైశ్వానరః । యత్రప్రవర్త్యః । అగ్నినై
వైనం వైశ్వానరేణాభి ప్రవర్తయతి । ఔదుమ్బర్యాగ్ం శాఖాయా
ముద్వాసయేత్ । ఊర్వా ఉదుమ్బరః । అన్నం ప్రాణః । శుగ్రర్యః ॥ ౯౮ ॥
ఇద మహా మముష్యా ముష్యాయణస్య శుచాప్రాణ మపిదహా
మీత్యాహ । శుచైవాస్య ప్రాణ మపిదహతి । తాజగార్తి మార్చతి । యత్ర
దర్శా ఉపదీకసంతతా స్స్యుః । త దుద్వాసయే ద్వృష్టి కామస్య । ఏతా వా
అపామనూజ్ఞావర్యోనామ । యద్దర్శాః । అసౌ ఖలు వా ఆదిత్య ఇతో
వృష్టి ముదీరయతి । అసౌ వేవాస్మా ఆదిత్యో వృష్టిం నియచ్ఛతి । తా ఆపో
నియతా ధన్వనా యన్తి ॥ ౯౯ ॥

గోః పయ ఉత్తరపేది రాసతే స్థాపయతి ఘర్మో యన్తి ॥ ౧౦ ॥

ప్రజాపతి స్సం భియమాణః । సంరాత్ థ సంభృతః । ఘర్మః
ప్రవృత్తః । మహావీర ఉద్వాసితః । అసౌ ఖలు వా వైష ఆదిత్యః । య

త్వవర్ణః । స ఏతాని నామా న్యకురుత । య ఏవం వేద । విదు రేనం
 నామ్నా । బ్రహ్మ వాదినో వదన్తి ॥ ౧౦౦ ॥ యో వై వసీయాగ్ంసం యథా
 నామ ముపచరతి । పుణ్యార్తిం వై స తస్మై కామయతే । పుణ్యార్తి మస్మై
 కామయన్తే । య ఏవం వేద । తస్మా దేవం విద్వాన్ । ఘృత ఇతి దివాఽఽ
 చక్షీత । సంరాడితి నక్తమ్ । ఏతే వా ఏతస్య ప్రియే తనువా । ఏతే అస్య
 ప్రియే నామనీ । ప్రియ యైవైనం తనువా ॥ ౧౦౧ ॥ ప్రియేణ నామ్నా
 సమర్థయతి । కీర్తిరస్య పూర్వా గచ్ఛతి జనతామాయతః । గాయత్రీ
 దేవేభ్యోపాక్రామత్ । తాం దేవాః ప్రవర్గ్యేణై వాను వ్యభవన్ ।
 ప్రవర్గ్యేణాఘ్నువన్ । య చ్చతుర్విగ్ంశతికృత్వః* ప్రవర్గ్యం ప్రవృణక్తి ।
 గాయత్రీమేవ తదను విభవతి । గాయత్రీ మాప్నోతి । పూర్వాఽస్య జనం
 యతః కీర్తి ర్గచ్ఛతి । వైశ్వదేవ స్సగ్ంసన్నః ॥ ౧౦౨ ॥ వసవః ప్రవృక్తః ।
 సోమోఽభి కీర్యమాణః । ఆశ్వినః పయ స్యానీయమానే । మారుతః
 క్వభన్ । పౌష్ఠ ఉదంతః । సారస్వతో విష్యన్తమానః । మైత్ర శృరో గృహీతః ।
 * తేజ ఉద్యతో వాయుః । హియమాణః ప్రజాపతిః । హూయమానో
 వాగ్మతః ॥ ౧౦౩ ॥ అసౌ ఖలు వా వైష ఆదిత్యః । య త్వవర్ణః । స ఏతాని
 నామా న్యకురుత । య ఏవం వేద । విదు రేనం నామ్నా । బ్రహ్మ వాదినో
 వదన్తి । య నృన్యయ మాహుతిం నాశ్ను తేఽథ । కస్మా దేవోఽశ్నుత
 ఇతి । వాగేష ఇతి బ్రూయాత్ । వాచ్యేవ వాచం దధాతి ॥ ౧౦౪ ॥ తస్మా దశ్ను
 తే । ప్రజాపతి ర్వా ఏష ద్వాదశ ధా విహీతః । య త్వవర్ణః । య త్రాగవ
 కాశేభ్యః । తేన ప్రజా అస్మజత । అవకాశైర్దేవా సురా నస్మజత । య దూర్ష్య
 * "శతిః కృత్వః" ఇతి కేచిత్. * తేజ ఉద్యతః । వాయుర్హియమాణః । ప్రజాపతిర్
 హూయమానః । వాగ్మతః । ఇతి వా పాఠః

మన కౌశిభ్యః । తేనా స్మమస్మజత । అన్నం ప్రజాపతిః । ప్రజాపతి ర్వా
వైషు ॥ ౧౦౫ ॥ వదన్తి తనువా సగ్ంసన్నో హూయమానో వాగ్మతో
దధాత్యుషః* ॥ ౧౧ ॥

సవితా భూత్వా ప్రథమేఽహస్సప్తజ్యతే । తేన కామాగ్ం ఏతి ।
య ద్ద్వితీయేఽహస్సప్తజ్యతే । అగ్ని ర్భూత్వా దేవా నేతి । య తృతీయేఽ
హస్సప్తజ్యతే । వాయు ర్భూత్వా ప్రాణా నేతి । య చతుర్థేఽహ
స్సప్తజ్యతే । అదిత్యో భూత్వా రశ్మి నేతి । య తృత్య మేఽహ
స్సప్తజ్యతే । చంద్రమా భూత్వా సక్షతాణ్యేతి ॥ ౧౦౬ ॥ య ధృష్టమేఽహ
స్సప్తజ్యతే । ఋతుర్భూత్వా సంవత్సర మేతి । య భృష్టమేఽహ
స్సప్తజ్యతే । ధాతా భూత్వా శక్వరీ మేతి । య దష్టమేఽహస్సప్తజ్యతే ।
బృహస్పతి ర్భూత్వా గాయత్రీ మేతి । య నవమేఽహస్సప్తజ్యతే ।
మిత్రో భూత్వా త్రివృత ఇమాన్లోకా నేతి । య ద్దశమేఽహస్సప్తజ్యతే ।
వరుణో భూత్వా విరాజ మేతి ॥ ౧౦౭ ॥ య దేకాదశేఽహస్సప్తజ్యతే ।
ఇన్ద్రో భూత్వా త్రిష్టుభ మేతి । య ద్ద్వాదశేఽహస్సప్తజ్యతే । సోమో భూత్వా
సుత్యా మేతి । య త్పురస్తా దుపసదాం ప్రవృజ్యతే । తస్మాద్దితః పరాజమూ
న్లోకాగ్ స్తప న్నేతి । య దుపరిష్వా దుపసదాం ప్రవృజ్యతే । తస్మా
ద్దముతోఽర్వా జీమాన్లోకాగ్ స్తప న్నేతి । య ఏవం వేద । ఐవ తపతి
॥ ౧౦౮ ॥ సక్షతాణ్యేతి విరాజ మేతి తపతి ॥ ౧౧ ॥

దేవావై సత్రగ్ం సావిత్రం పరిశితే బ్రహ్మ స్సచరిష్యామోఽ
గ్నిష్వా శిరోగ్రీవా దేవస్య రశనాం విశ్వా ఆశా ఘర్మయాతే ప్రజాపతిగ్ం

* వదన్తి తనువా సగ్ంసన్నో హూయమానో బ్రూయా దన్నం ప్రజాపతి రేకం చ ॥
ఇతి వా పాఠః .

శుక్రం ప్రజాపతి స్సంభ్రయమాణ స్సవితా భూత్వా ద్వాదశ ॥౧౨॥

దేవావై సత్రగ్ం స ఖదిరః పరిశ్రేతః ఖిపూర్వ మథో రక్షసాం
గ్రైష్మపేవాస్త్రి బ్రహ్మవై దేవానా మశ్వినా ఘర్మం పాతం ప్రాణో వై పృష్ఠా
హరి ర్యో వై వసీయాగ్ం సం యథా నామ మష్టోత్తరశతమ్ ॥౧౦౮॥

* ఓం నమో వాచే యా చోదితా యా చానుదితా తస్యై వాచే నమో
నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమ ఋషిభ్యో మస్త్రకృద్యో మస్త్ర
పతిభ్యో మామామృషయో మస్త్రకృతో మస్త్రపతయః పరా దుర్మాహ
మృషీ న్మస్త్ర కృతో మస్త్రపతి స్పరాదాం వైశ్వదేవీం వాచ ముద్యాసగ్ం
శివామదస్తాం జుష్టాం దేవేభ్య శ్శర్మమే ద్యో శ్శర్మ పృథివీ శర్మ విశ్వ మిదం
జగత్ । శర్మ చన్ద్రశ్చ సూర్యశ్చ శర్మ బ్రహ్మ ప్రజాపతి । భూతం వదిష్యే
భువనం వదిష్యే తేజో వదిష్యే యశో వదిష్యే తపో వదిష్యే బ్రహ్మ
వదిష్యే సత్యం వదిష్యే తస్మా అహమిద ముపస్తరణ ముపస్త్రణ ఉపస్తరణం
మే ప్రజాయే పశూనాం భూయా దుపస్తరణ మహం ప్రజాయే
పశూనాం భూయాసం ప్రాణాపానౌ మృత్యోర్మాపాతం ప్రాణాపానౌ
మామాహసిష్టం మధు మనిష్యే మధు జనిష్యే మధు వక్ష్యామి మధు
వదిష్యామి మధుమతిం దేవేభ్యో వాచముద్యాసగ్ం శుశ్రూషేణ్యం
మనుష్యేభ్యస్తం మా దేవా అవన్తు శోభాయే పితరోఽనుమదన్తు ॥
ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః ॥ హరిః ఓమ్ తథుత్ ॥

* అత్ర శం నో వాతః పవతా మిత్యను వాక ఏవ శాన్తి పాఠ ఇతి
కేషాం చిన్మతమ్ ॥

ఇతి శ్రీ తైత్తిరీయారణ్యకే పంచమ ప్రశ్నః